

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Pars I. De Testamentis, Codicillis, & ultimis voluntatibus. Pars II. De Hærede, & Hæreditate. Pars III. De Legitima Trebellianica, & aliis Detractionibus

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1690

Disc. II. Neapolitana, seù Urbevetana successionis. De ambigua, seù incerta ultima voluntate, quomodo debeat interpretari; Et præsertim de vocabulo Sobrinos, quod Hispanico idiomate concepto, quid ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74043](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74043)

NEAPOLITANA

SEU

VRBEVETANA

SUCCESSIONIS

PRO

ALEXANDRO, ET FAUSTINA,

CUM

DOMITILLA, ET BARTOLOMÆA,

Responsum pro veritate.

De ambigua, seu incerta ultima voluntate, quomodo debeat interpretari; & præsertim de vocabulo *Sobrinos*, quod contineatur in testamento Hispanico idiomatico concepto, quid importet, & an conveniat conjunctis per naturalem tantum.

SUMMARIUM.

- 1 *Atti series.*
- 2 *De vocabulo Sobrino in Hispanico idiomate.*
- 3 *Licitum est adhibere auctoritatem Calepini, & similium pro significatione verborum.*
- 4 *Bastardi attinentiam habent ex latere materno, non autem paterno.*
- 5 *De invaliditate testamenti ob incertitudinem heredis.*
- 6 *Potest tamen certificari etiam ex conjecturis, & adminiculis.*
- 7 *De conjecturis, & adminiculis hanc certificationem inducentibus.*
- 8 *De eodem.*

DISC. II.

Joannes filius Bartholomæi Flese Hispani, moriens in Civitate Neapolis de anno 1656. quando pestis ibi nimium crudeliter grassabatur, testamentum condidit Hispanico idiomate, in quo, factis pluribus dispositionibus in bonis, quæ præsertim, ex parentum successione, possidebat in oppido Orbitelli, instituit Antonium fratrem, quatenus viveret, sin minus ejus *sobrinos*; Cumque sequuta ejus morte, Domitilla, & Bartholomæa, ejusdem testatoris neptes ex Columba sorore naturali tantum, utpote sub nomine *sobrinorum* venientes, obtinissent per M. C. V. hæredes declarari, ab ista declaratione appellando ad Sac. Concilium, Alexander, & Faustina ejusdem testatoris consobrini, filii Isabellæ ejus materteræ, obtinuerunt, prævia revocatione præambuli facti per M. C. declarari, quod dicta testamentaria dispositio, eis conveniret, atque pendente reclamazione, de proprio sensu desuper pro veritate consultus fui.

Respondi autem, quod probabilis videretur dicta Sac. Concilii determinatio, quodque successio, sive ex testamento, sive ab intestato, ob testamenti nullitatem ratione incertitudinis, dictis Alexandro, & Faustina debita esset.

Licet enim, dubitandi ratio, ex eo proveniret, quod in Hispanico idiomate, sub *sobrinorum* nomine, significatur nepotes ex fratre, vel sorore,

Card. de Luca P. I. de Testam.

quales erant Domitilla, & Bartholomæa, non autem consobrini, quales erant Alexander, & Faustina, qui in eodem idiomate *primi hermani* nuncupantur, ut liquet ex ejusdem linguæ vocabulariis, quibus etiam in causarum decisionibus, in testamentis interpretandis deferendum est, ut de fide præstanda *Calepino* super verborum intelligentia habetur *apud Franck. decis. 662. numer. 17.* Et de attendenda relatione peritorum in idiomate, super intelligentia verborum *Casus de Grass. decis. 17. num. 2. de probat. Otthobon. decis. 151. num. 6 & in aliis.*

Nihilominus, in hac facti specie, istud verbum *sobrino*, sive unos, sive alteros conjunctos significaret, convenire non poterat præfatis Domitillæ, & Bartholomæa, utpote conjunctis per sororem naturalem tantum, quæ consanguinea erat ex latere patris; Bastardi enim, vel ex eis descendentes, dicuntur quidem de parentela, & conjunctione matris, ac attinentium ex latere materno, ideoque cum cognatis habent successionem activam, & passivam, aliosque civiles conjunctionis effectus; Non autem cum agnatis, seu conjunctis ex latere paterno, ex deductis per *Peregr. de jur. fisci lib. 3. tit. 18. numer. 26. late Castell. tom. 5. controuv. cap. 67. num. 31.* Licet enim ad effectum beneficiorum de jure patronatus, seu ad alium effectum subsidiorum dotalium, cum similibus, plures referat opiniones, an sub nomine conjunctorum, & attinentium, veniant bastardi ex latere paterno, seu descendentes ex eis; Attamen, ad effectum successionis (in qua juris civilis, non autem canonici termini, ac dispositio attendi debent) planum videtur, ut non veniant.

Unde propterea dicebam, quod intraret clarum dilemma; Aut enim dictum vocabulum præfatis consobrini conveniebat, & tunc testamentaria successio eis debebatur; Aut non conveniebat, & tunc testamentum remanebat invalidum, ob carentiâ heredis, seu ob incertitudinē personæ institutæ, ex juribus de quibus supra *d. preced.* unde propterea eisdem tanquam legitimis proximioribus intestata successio debebatur; Verè tamen credebam, quod testata successio potius eis conveniret, ex eisdem auctoritatibus allegatis *dict. disc. precedent.* præsertim ex decisionibus editis in ea causa *impres. decis. 310. & 350. par. 10. recon.*

Voluntas enim, quæ in verbis incerta sit, ex adminiculis, & conjecturis, aliisque extrinsecis probationibus certificari potest, quoniam immorandum non est in cortice, & figura verborum, sed spectanda est substantia voluntatis, ut in allegatis *decis. 310. & 350. par. 10. ac etiam dec. 93. part. 7. recon. repetit apud Dunozet. decis. 417.* ubi de verbo *Invenis*, ut conveniat etiam senai, in quo pinguius testatoris voluntas impleatur, & de quo habetur *sub tit. de fideicom. præsertim disc. 45.*

Ex facti autem circumstantiis, ac præsertim ex modo disponendi, liquido constare videbatur, quod testator, possidendo in Civitate Neapolis pecunias, & gemmas, ac argenta, aliaque mobilia per ipsum quæsitâ, de illis disposuit ad pios usus pro ejus anima; De patrimonialibus verò, ex utriusque parentis successione obventis, quæ in dicto loco Orbitelli possidebat, disponere voluit ad favorem eorum, quibus de jure successio debita erat, germani scilicet fratris, quatenus viveret, sin minus proximiorum, quos sub hoc generali *sobrinorum* nomine explicare intellexit; ideoque ista videbatur substantia voluntatis, quæ verborum formalitati prævalere debet.

K

Duplici

Duplici etiam considerabili circumstantia accedente; Una scilicet probati usus loquendi testatoris, qui vivens, præfatos legitimos conjunctos, *sobrinos* quoque nuncupare solebat; Et altera, ex onere eis nominatim injuncto, facienda celebrare mille missas pro ejus anima, concedendo plurimum annorum dilationem, absque eo quod, (præter dicta bona patrimonialia,) superessent effectus, ex quibus impleri posset dictum onus, quod non nisi ex fructibus dictorum bonorum impleri ab eis poterat, unde propterea dilationem eis concessit, ut commodè id sequi posset; Atque ex his omnibus simul junctis, clara pro meo iudicio videbatur prædictæ Sac. Consilii determinationis iustitia.

ROMANA HÆREDITATIS DE BOISSON

PRO

LAURENTIO RONCONO

CUM

JACOBO FERRO.

Causa decisus per Rotam pro Iacobo, postea concordatus.

An valeat testamentum minoris favore curatoris; Et incidenter, an dicatur piium testamentum, quod sub commemoratione pietatis factum sit favore privati, cum quo alia ratio temporalis affectionis urgeat.

SUMMARIUM.

- 1 *Acti series.*
- 2 *Resolutiones cause.*
- 3 *An testamentum dicatur ad pias causas si fiat privato benevolæ eum assertione pietatis.*
- 4 *An valeat testamentum minoris favore curatoris, referuntur varia opiniones.*
- 5 *Quomodo ista questio decidenda sit, datur distinctio fraudis, vel sinceritatis.*
- 6 *Qualis debeat esse probatio fraudis.*
- 7 *Revocatio testamenti quamvis non solemnis, ad quem effectum consideranda sit.*
- 8 *Et quod sit questio facti, pro istius qualitate decidenda.*

DISC. L.

Carolus Balthassar de Boisson, postquam testamentum condiderat favore Jacobi ejus curatoris, ex casuali vulnere lethali invenatione habito, morti proximus, coram aliquibus testibus, in ipso venationis loco dixit, heredem instituere Laurentium ejus compatrem, ut memoriam haberet ejus animæ, atque pro eo Deo preces effunderet. Unde propterea, sequuta morte, Laurentius, in vim hujus ultimæ dispositionis, ab A. C. seu Præfato deputato, sententiam favorabilem obtinuit; Commissa verò causa in *Rota coram Alberгато*, contrarium favore Jacobi in primo testamento instituti, resolutum fuit sub diebus 1. Aprilis 1658. & 16. Junii 1659. quarum resolutionum prima est impressa p. 12. *rec. decis. 327.* Commissaque de novo causa in eadem *Rota coram*

Taisa, ulteriorem progressum non habuit, quia fortè concordia illi finem dedit; Cumque Laurentius duplici jure veniret, Uno scilicet jure proprio, in vim dictæ institutionis, Ex altero ex persona venientium ab intestato in vim cessionis ab eis reportatæ; Hinc proinde, in his disputationibus, duo fuerunt puncti; Primò scilicet, super validitate secundi testamenti; Et secundò, quatenus illud esset invalidum super invaliditate primi, utpotè conditi ad favorem curatoris.

Quatenus pertinet ad primum; Certum erat, quod in terminis testamenti ad causas prophanas, illud sustineri non poterat, etiam si non obstaret Statutum Urbis pluries enunciatum, sed procedendum esset cum terminis *text. in cap. cum esses de testamen.* dum non aderant quatuor testes idonei, & contestes; Unde propterea totum jus secundi testamentarii restringebatur ad punctum, an dici posset dispositio ad pias causas, stante quod testator injunxerat onus effundendi Deo preces pro ejus anima; Verùm id rejectum fuit; Et quidem probabiliter, ad eò ut mihi pro Laurentio succumbente scribenti (reflectendo ad veritatem), probabiles visæ fuerint resolutiones, quoniam cum dictus Laurentius non esset ad eò pauper, quod ei elemosinæ, seu pietatis causa congrueret, dum erat artifex, qui cum ejus arte decenter propriam personam, ac familiam sustentabat; Et converso concurreret motivum nimix familiaritatis, ac etiam spiritualis cognationis, hinc intrabat potius præsumptio, ut ex his causis principaliter; non autem ex motivo pietatis, dispositio prodisset, ex deductis in dictis *disc. 1. præfertim n. 38.* & pluries in præcedentibus.

Quare major, ac penè tota questio fuit super altero puncto, an scilicet sustineretur primum testamentum à minore conditum à favore curatoris; In hoc autem, negativam tenent *Castr. conf. 231. num. 2. vers. Ceterum, res mali exempli lib. 2. Duennas reg. 31. ampliat. 6. Rebuff. ad Consil. Galliatir. de donat. gloss. 3. Caldas. in l. si Curatorem habens num. 27. ad finem, Cavalcan. de tutore num. 279. Montan. eodem tract. cap. 50. num. 8. Peregr. de jure Fisci lib. 2. tit. 6. n. 12. Maria voto 198. Menoch. conf. 1073. n. 6. Cancr. lib. 1. var. cap. 7. de tutore num. 150. Bismius conf. 234. lib. 3. & alii relati per Censal. ad unic. C. si quis Imper. maledix § 23. n. 1. & seqq.*

Affirmativam autem, è converso pro testamenti validitate tenent *Peregr. conf. 59. numer. 13 & seqq. lib. 6. Galvan. conf. 42. numer. 5. & sequen. Maria conf. 76. Costa Ticinen. conf. 26. numer. 1. & sequen. Gutier. de tutel. part. 2. cap. 14. num. 21. & sequen. Galvanet. ejus formalis transcriptor eodem tract. de tutel. cap. 54. Balthassar. de Tomasio tract. 8. de tutore & curatore decade 4. tit. 19. c. 44. num. 4308. & alii relati per Censal. ubi supra. Hodiern. contr. 14. num. 44. & seqq.*

Quidquid autem sit de unius, vel alterius opinionis veritate, ubi de articulo ageretur, academi-⁵ cè, ac in abstracto (quo casu in dubio admitterem probabiliorum videri opinionem pro validitate actus, quæ regulariter attendenda est, quoties reprobatio in jure non habetur expressa); Dicebam tamen, ut ista videretur, potius questio facti, quam juris, ex singulorum casuum individuis circumstantiis decidenda; Si enim istæ sinceritatem suaderent, tunc pro validitate respondendum esset, & hic erat casus, de quo agit *Peregr. dist. conf. 59. de testamento scilicet condito per constitutum in ætate 23. annorum, & qui ferè per decennium supervixerat in continuata benevolentia*